СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК L. Ч. 61. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 18-го березня 1942. No. 61. Jersey City, N. J., Wednesday, March 18, 1942. VOL. L.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

Японія Згромадила Більші Сили на Заході Австралії, До Якої Тепер Прибули Поважніші Воєнні Частини з Америки - Гітлер Заповів Свій Власний Упадок, Каже С. Велес у Вашингтоні Про Останню Промову Гітлера

ТІЛЬКИ В ЄДНОСТИ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ ЛЕЖИТЬ ПЕРЕМОГА, КАЖЕ ПРЕЗИДЕНТ

НЮ ЙОРК. — Найвищою стратегією Обєднаних Держав має бути всебічне обєднання всіх сил, звернених проти ворога. Щойно при такій умові є запевнена перемога Обєднаних Держав над тоталітарними силами. Оце є слова з телеграми президента Рузвелта, яку він вислав на бенкет Економічного Клюбу, на якому промовляло чотирох амбасадорів Обєднаних Держав. Президент твердив, що ще ніколи в історії світа не було обєднаних стільки держав, що тепер. Але й небезпеки, яка загрожує всім вільним народам світа, не має подібної в історії. Тому лиш найвищі моральні й матеріяльні зусилля Обєднаних Держав, лиш єдність на всіх ділянках життя, зможуть запевнити перемогу над ворогом. Далі президент Рузвелт повторив, що основні цілі, за які воюють Обєднані Держави, це принципи Атлянтійського Чартеру: свобода слова й релігії, свобідна економічно-торговельна система, добросусідська співпраця й т. п.

ВЕЛЕС ЗАПОВІДАЄ НЕМИНУЧИЙ УПАДОК ГІТЛЕРА

ВАШИНГТОН. — Підсекретар стейту Сомнер Велес заявив на своїй пресовій конференції, що остання промова Адольфа Гітлера заповідає неминучий упадок німецького диктатора та його воєнної машини. Підчеркуючи, що Гітлер все звик обдурювати свій нарід та цілий світ, Велес твердив, що тепер кожне слово висказане Гітлером, немов би писало його кінець. Не чулося тепер вже тих бомбастичних заяв про надходячу перемогу, говорив Велес, але навпаки, його промова малювала безжурні труднощі, в яких тепер знайшлася Німеччина. Німецький нарід та його союзники мусять здавати собі справу, що не буде їм спокою поки не будуть знищені Гітлери та його прибічники, кінчив Велес.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗНЕСЕННЯ СОРОК-ГОДИННОГО ТИЖНЯ ПРАЦІ

ВАШИНГТОН. — В конґресі внесено новий законопроєкт, який передбачає знесення 40-годинного тижня праці, заборону страйків в т. зв. запертих фабриках та ограничення до 6% зисків, що походять з воєнних контрактів. За тими домаганнями стоять численні конґресмени з ріжних стейтів, які твердять, що такої акції домагається велика більшість населення. По ріжних місцевостях краю населення протестує спиводу цього, що деякі робітничі юнії не хочуть працювати поза 40 годин в тижні, а коли працюють довше, домагаються спеціяльного додатку до звичайних платень. Підчас дебат, зарівно в палаті послів як і теж в сенаті, лунали голоси, які отверто закликали Доналда М. Нелсона, голову Воєнної Продукційної Ради, щоб він прямо „перевів мобілізацію капіталу й праці" та випродукував все те, що є необхідне до ведення війни.

АЛІЯНТИ ВИГРАЮТЬ, ЯКЩО БУДУТЬ АТАКУВАТИ, КАЖЕ ЛІТВІНОВ

НЮ ЙОРК. — Совєтський амбасадор Максим Літвінов, виступаючи з промовою на бенкеті Економічного Клюбу в готелі „Астор", заявив, що аліянти виграють цю війну, але вони мусять взятись за офензиву проти Німеччини. Він твердив, що міт, начебто німецька армія була непереможною, знищений, як рівнож знищені є найкращі частини гітлерівської армії. В наслідок неповодження на східному фронті, зростає серед німців щораз то більша деморалізація. Сильна офензива із західного фронту зможе докінчити німецьку армію, кінчив Літвінов. На тому самому бенкеті говорили ще британський амбасадор Гелифекс, китайський д-р Гю Шіг та голяндський д-р А. Лудон. Всі вони твердили, що тільки обєднаними аліянтськими силами можна осягнути перемогу над Державами Осі.

КАСЕЙ ВЗИВАЄ ДОПОМОГИ ДЛЯ ЗАГРОЖЕНОЇ АВСТРАЛІЇ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ (Па.). — Р. Ґ. Касей, австралійський посол до Америки, заявив, що прийшов час, коли аліянти мусять атакувати ворога, якщо вони хочуть спасти Австралію. Бо якщо цього не зроблять, ворог може її захопити. А з утратою цього останнього бастіону Обєднаних Держав на Полудневому Пацифіку зменшається теж можливість відкинення назад японських наїдників з окупованих територій.

ЗАТОПЛЕНО ЧІЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ 37 МИЛЬ ВІД НЮ ЙОРКУ

ВАШИНГТОН. — Ворожа субмарина затопила перший чілійський корабель „Толтен", 37 миль від нюйорської пристані. Є це перший чілійський корабель, затоплений в цій війні. При торпедуванні згинуло 27 моряків, а лиш один член залоги врятувався. Як доносить „Асошіейтед Прес" з Сантіяґо, столиці Чілі, міністер заграничних справ цеї республики негайно візвав німецьких, італійських та японських дипльоматичних представників та зажадав виясненя в справі затоплення.

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА ЗАТОПИЛА ДВА ЯПОНСЬКІ КОРАБЛІ

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки повідомляє, що американська фльота знищила один перевозовий японський корабель на „японських водах", а другий тенкер при берегах Филипинських Островів. Корабель був сторпедований американською субмариною, яка разом з іншими оперувала на японських водах. Щодо тенкера, то не подано, яким способом його знищено.

ЯПОНСЬКА ФЛЬОТА ПІДСУВАЄТЬСЯ БЛИЖЧЕ АВСТРАЛІЇ

КАНБЕРА. — Австралійські літаки перевідали, що японська воєнна армада посувається в напрямку західної частини австралійського побережжя. Японські літаки водночас повторили бомбардування австралійського Порту Дарвін. Але вони заподіяли малі шкоди. Австралія дістає велику поміч з боку Америки. Представник Америки, Васерман, заявив, що та поміч буде в скорім темпі зростати, бо Америка взяла собі долю Австралії глибоко до серця. Він говорив, що вже в короткому часі демократії здивуються тою помічю, яку їм дасть Америка.

ПОМІЧ ПЛИВЕ ПОВІТРЯМ

КАЇРО. — Кореспондент „Н. Й. Ворлд Телеґрам", Реймонд Клапер, доносить з Каїра, що поміч з Америки на Близький Схід, зокрема до Єгипту, пливе з Америки повітрям. Він висказав подив американській ініціятиві і вмілому переведенні найдивніших плянів. З Америки, через Атлянтійський океан, далі через Африку, до Єгипту пливуть величезні літаки, які везуть на собі все, немов поїзди: військо, авта, і все інше. В середині Африки вже потворені летунські майдани.

КИТАЙЦІ НАПЛИВАЮТЬ ДО БУРМИ

ЛОНДОН. — Китайські війська, узброєні американською зброєю, масово напливають до Бурми і так виглядає, що вже вкоротці розпічнеться там завзята офензива проти японців. В околицях Тунґу ті китайські війська осягнули звязок з британськими військами.

БРИТІЙЦІ БОМБАРДУЮТЬ РОДОС

АЛЕКСАНДРІЯ. — Британські кораблі, в купі з літаками, бомбардували італійську базу на острові Родос, що лежить недалеко турецького побережжя і є одним з островів архіпеляґу Додеканезів. Британці цілковито знищили пристань й інші будинки. Італійські прибережні батерії, видно, не були приготовані до такого нападу, бо вони впродовж 15 хвилин зовсім мовчали, а почали перестрілюватись щойно під кінець наїзду. Їх стріляння не влучило нікого.

ПОВОРОТ З РЕЙДУ.—Баржа, повна британських вояків, що вертаються з рейду на Бруневаль у Франції. Рейд відбувся дня 27. лютого й увінчався успіхом: рейдері знищили націїстичну радіову стацію й взяли бранців. Британські парашутові війська помагали рейдерам.

РІОМСЬКИЙ ПРОЦЕС ВИРІШИТЬ ДОЛЮ ВІШІ

БЕРН. — Ріомський процес чимраз більше лютить німців. Недавня згадка Гітлера про той процес, мовляв, французи не знають про що німцям ходить, потягнула за собою дальші німецькі натиски на французький уряд в Віші. Німці тепер найвиразніше говорять, що не ходить їм про ствердження, чому французькі міністри так нездарно вели війну, тільки про те, чому вони взагалі виповіли німцям війну? Французький уряд в Віші удає, що тут мусіло зайти якесь непорозуміння. Представник маршала Петена виразно сказав, що французькому урядови ходить про ствердження занедбання міністрів, а не про їхню заграничну політику. Серед нинішних обставин французи не можуть собі дозволити на ніякий політичний процес. Автім, навіть колиб прийшло до політичного процесу, то треба наперед ствердити вину в адміністрації міністрів, говорив представник Петена. Міжнародні кола говорять, що коли процес в Віші не прибере вкоротці потрібного для німців напрямку, то німці готові повести проти уряду в Віші дуже гостру політику. Першим кроком мабуть буде офіційний запит німців, чому французи тихцем саботують співпрацю з німцями?

СОВЄТИ ВИЯСНЮЮТЬ

МОСКВА. — Совєтські урядові кола заперечили подавані німцями вістки, начеб в наступах на німецькі лінії брала участь дуже велика маса совєтського війська. Совєтський штаб, говорять совєтські кола, уживає ощадно фронтового війська і на задах далі вдержує великі резерви. Колиж німці тепер заговорили про велику масовість совєтського війська, то це тому, що вони поносять на фронті великі втрати та в той спосіб хочуть ті жертви вияснити своєму народови.

НІМЕЦЬКА ПІДГОТОВКА ДО НАПАДУ НА ПОЛ. АМЕРИКУ

МОСКВА. — Совєтські кола дістали відомість, що німці в французьких портах підготовляють цілі летунські ескадри до можливого нападу на Полудневу Америки. Ті ескадри студіюють головно прибережні міста і ціле побережжя Полудневої Америки. Їх вишколюють летуни, що колись були заняті в цивільних повітряних лініях між Европою і Полудневою Америкою.

ДО НОВОГО ЛАДУ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН. — Британський економіст сер Вилієм Беверидж помістив в лондонськім Таймсі статтю, в якій говорить, що на час війни Анґлія мусить впровадити в себе цілковито тотальний лад. Себто мусить знести капіталістичний устрій, оснований на приватній власности і на особистих приходах, далі мусить знести робітничі юнії і вкінці мусить позбутись уряду основаного на коаліції ріжних партій. Партії мусять цілковито зникнути, а міністрів треба добирати виключно на основі їх фахового знання. Сер Беверидж заявив, що це одинокий спосіб боротьби з тоталітарним ворогом.

НІМЕЦЬКА ОПІКУНЧА РАДА В КРАКОВІ

ЛОНДОН. — Польські кола в Лондоні дістали вістку, що німці в польськім „ґенерал ґубернаторстві" переорґанізували так звану опікунчу раду і замісць одного українця, включили до неї двох. Також до неї належать чотирьох поляків і один жид. На чолі цеї ради стоїть німець Адам Ронікер. Та рада опікується меншими, льокальними радами, які знов мають до діла з ріжними національностями на терені польського „ґенерал ґубернаторства". Причиною додання ще одного українця є те, що до згаданого ґубернаторства німці прилучили й Східню Галичину.

АРЕШТ НАЦІСТІВ В ШВАЙЦАРІЇ

БЕРН. — Швайцарська влада арештувала 19 осіб, що внутрі Швайцарії вели пропаґанду в користь нелеґальної швайцарської націстичної партії. Швайцарський міністер війни Кобельт заявив, що Швайцарія хоче жити в мирі зо своїми сусідами, але це не значить, що вона заплатить всяку ціну, щоб той мир осягнути.

ЖАДАЄ ЖЕРТВ ВІД ГІНДУСЬКИХ КНЯЗІВ

НЮ ДЕЛГІ. — Британський віцекороль, лорд Линлитґлов, видав заклик до гіндуських магараджів, щоб вони підчас війни зрезиґнували з тих своїх привілеїв, які стоять на перешкоді до боєвої готовости Індії. Той заклик, як пояснюють політичні кола, стоїть у звязку з приїздом сера Стафорда Крипса до Індій і надання їй самостійности. Лорд Линлитґлов в той спосіб приготовляє ґрунт для приїзду Крипса.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Татарські Часи

Читаючи день за днем звідомлення про воєнні події в Европі, що свідчать про завзяту боротьбу за боєву перевагу, ми в Америці легко можемо попасти під враження, що це є одинока боротьба, що там ведеться. Тимчасом ріжні донесення з Европи, головно з невтральних країв, пригадують нам постійно, що попри цю боротьбу на побоєвищах іде друга війна, може далеко більше жорстока, боротьба за хліб. Хоча ця боротьба не має вирішальних битв, вона може вирішити війну, неменше, як зудари армій на побоєвищах.

Нині ціла майже Европа найшлася під німецькою окупацією. Лише крайчики Европи вільні від німецьких окупаційних військ. Цей факт має велике мілітарне значіння. Заперечувати його на ніщо не придасться. Одначе рівночасно на ніщо не придасться значіння його прибільшувати або поменшувати значіння інших фактів. Фактом є, що німецькі війська не лише захопили ріжні краї Европи, але грабують їх з поживи. В краях, що їх захоплено безпосередно під німецьку владу, засоби поживи просто реквірується, себто забирається без відшкодовання. В краях, що находяться під німецькою владою на приклад в Франції, Італії, Еспанії, засоби поживи основі укладу зо слабою місцевою владою, як наприклад в Франції, Італії, Еспанії, засоби поживи теж забирається, але дорогою фіктивного купна, себто за виданням обезцінених паперових грошей. Від невтральних держав забирається поживу при помочі укладів, зроблених по відповіднім натиску. При помочі таких засобів всю просто Европу обдирається з хліба й віддається його на удержання німецьких армій.

Такі способи „господарки" мають страшні наслідки. Люди мруть з голоду не сотками й тисячами, але сотками тисяч. Німецький уряд нібито пробує справу рятувати, заохочуючи селян продукувати більше збіжа й худоби, але як може селянин продукувати більше, коли зо збільшених зусиль він нічого не має, коли все, що він випродукує, можуть заграбити німецькі вояки? Зрештою навіть якби селяни хотіли, як можуть іти нормальні рільні праці, коли довкола дорогами й полями котяться гармати й повзи? При таких умовинах не можна зовсім дивуватися ,що не дивлячися на постійні заклики націистичного уряду до збільшення рільної продукції, селянство продукує щораз менше навіть у „союзній" Італії, та що навіть „шпихлір Европи", себто Україна, не має збіжа на власне проживлення.

Коли заглянути в історії людства, то цей мент Гітлерового панування над Европою нагадає нам хіба часи Джінґісханових походів, коли на Европу напала рухлива армія кочевих вершників. Татари добилися були великих перемог, загарбали під своє панування велику силу народів і держав. Одначе їх панування не тривало довго, бо власне показалося неможливим, щоб кочеве військо грабило рік за роком осіле робітне селянство.

Індійська Проблема

И. Луіс Милиген у „Сетордей Найт" з 1. березня пише, що війна на Далекім Сході, яка видвигнула на перше місце політичні проблєми в Індії, а також сильний натиск на британський уряд зо сторони Індійського Національного Конгресу, щоб дати Індії домініяльний статут, викликала поважну державну кризу. Від висліду цієї кризи буде залежати не лиш політичний статут Індії, але також саме існування її як держави. Беручи під огляд те, що Японія підходить під саму Індію, найважнішим питанням для народів Індії є те, чи волять вони полишитись під британським пануванням, чи стати частиною збільшеної Японської Імперії.

Питання надання Доміняльного Статуту Індії не може бути рішене лиш самою Британією. Щодо питання, то і між самим індуським народом дається завважити поділ під тим оглядом. Хоч обі ведучі зо собою суперництво індійські партії гіндусів і магомедан однозгідно домагаються самоуправи, то між ними є значний поділ гадок щодо форми, яку має приняти ця самоуправа. Щобільше, туземні володарі (принци) є цілковито льояльні британській владі. Вони є вдоволені теперішнім статутом і відчувають, що їхні особисті інтереси потерплять, якщо Індії буде наданий Домініяльний Статут. Володителі тих тубильчих (родимих) держав є звичайно абсолютними монархами, деякі з них мають свою власну монету, поштову систему й армії, а є лиш зобовязані до вірности британській Короні, яка має нагляд над взаєминами між заграничними краями і іншими тубильчими державами.

У своїй книжці „Я Не Найшов Миру", Веб Милер, американський воєнний кореспондент, пише, як він прибув до Індії, ідеалістично-симпатично настроєний до Конґресу та Ґандія й як він „несподівано стрітився в Індії з міріядами ненависти, ворогування, почуттями кривди, подражненнями, невдоволеннями, тертями і перехрещуючимися струями самолюбних інтересів, що йому від цього закрутилося в голові". Він сказав, що індійська проблєма сильно його знеохотила, „бо індійська справа є без сумніву найбільше помотаною проблємою на світі". Люди провели в Індії ціле життя і навчилися зглядно дуже мало про цей величезний підконтінент, де говорять 240 мовами і безчисленними діялєктами, де релігійні і расові ненависти є далеко яркіші ніж деінде на земнім гльобі, де є 500,000 місточок і сел, де лиш дрібна частина вищої кляси посідає освіту, де тільки 14. відсотків населення уміє читати і писати, а 982 з кожних 1,000 жінок є неписьменні і де лиш пять відсотків з 60,000,000 недоторкаємих ходять до школи, і де сотки тисяч поженились між 10 і 14 роками, і де, якщо магомеданин вмішається до гіндуського „святого бика", то це викликує криваві заворушення".

Зсумовуючи свої враження Веб Милер говорить, що він вкінці прийшов до заключення, що колиб Британія дала Індії далеко ширшу самоуправу, то положення маси народу з протягом часу значно поліпшиться. Одначе він додав, що в такім випадку завжди треба буде числитися з ризиком, що колиб британійців прогнано з Індії або приневолено облекшити значно їхне володіння, то якась інша потуга війшла би до Індії в часі хаосу, який би тоді без сумніву наступив. Милерови одначе здається, що британійці безперечно ліпше надаються до вдержання в Індії і до вдержання там спокою, як яка інша влада на світі, котра хотіла би спробувати це зробити.

Ось це було писане в 1936 р. й є дуже трапним осудом і віщунською осторогою з огляду на теперішнє положення в Індії. Британійці завели в Індії за своєї влади систему законности і старалися поширити демократичні принципи. Сам Ґанді і всі визначні провідники революційного руху завдячують їхню освіту і демократичні ідеї їхньому британському вихованню. Ці люди це продукт британських вільних інституцій.

Милиґен пише, що цей факт, що маси індійського народу є неграмотні, треба завдячити головно расовим та релігійним упередженням, пересудам і кастовій системі, які вщеплено в нарід від непамятних часів. Британійська кольоніяльна політика відзначалася терпимістю відносно расових і релігійних звичаїв, з виїмком „нелюдських практик і невільництва. Виховну і соціяльну роботу полищено переважно в руках християнських місіонарів. Це факт, що днесь можна стрінутись в Індії з високоосвіченою і проґресивною клясою публичної опінії, що стремить до демократичної самоуправи. Та це передовсім треба завдячити британському пануванню.

Одначе тепер є більше пекуча проблєма від самоуправи, яку Індія мусить розвязати. Це є проблєма самооборони.

ЗМАГАННЯ НАРОДІВ

Народи змагаються між собою так само завзято, як дикі звірята. І в одних і других найголовнішим законом є вдержатись перед напасником і забезпечити собі та своїм потомкам якнайдовше життя. Ріжниця лише в способі тих змагань. Люди — розумні сотворіння, то й розумніщі, більш рафіновані та водночас більш жахливі їх способи. Звірята знають лише ті засоби оборони, які дала їм природа: зуби, пазурі, роги, копита; евентуально швидкі ноги, крила, вміння плавати, замасковуватись в природі, чи зариватись в землю.

Люди мають малі природні засоби оборони. Зате вони своїм розумом придумують всілякі смертоносні машини, як теж своїм розумом придумують ріжні пляни, які ділають на далеку мету. Люди свою боротьбу вміють також переривати на певний час, щоб опісля вдаряти в себе з іще більшим завзяттям.

Всетаки деякі найголовніші засади в боротьбі людей і звірят дуже подібні. Якщоб всі сильні мясоїдні звірята в нетрах спряглись проти миролюбних травоїдних звірят то останнім напевно прийшов би кінець. На щастя природа так зарядила, що сильні мясоїдні звірята деруться між собою і тим дають полекшу тим звірятам, які кормляться не чужим мясом, тільки травою і через те з природи є миролюбними. Лев рветься з тигром. Тигр з пантерою, пантера з леопардами. Давун теж душить тигра, а деколи падає його жертвою. Буває, що й самі льви деруться поміж собою.

Для миролюбного травоїда найтраґічнішим моментом є це, коли лев, тигр і пантера водночас кидаються на нього і його тілом заспокоюють голод, як теж здобувають бодай тимчасовий мир між собою. Найкращим моментом є це, коли мясоїди ведені своєю незмірною захланністю, замісць кидатись на травоїда, починають битись між собою, кому він має вцілости припасти? Між тими двома моментами, найкращим і найтраґічнішим, є ще ціла скаля інших моментів і ситуацій менше виразних і більше скомплікованих.

Подібне між народами: для слабих, але „поживних" народів найтраґічнішим моментом є той, коли наїзники діляться його територіями та його багатствами і в той спосіб задоволяють свою ненаситність й осягають мир між собою. Найкращим моментом є той, коли ті самі напасники заздалегідь починають сваритись між собою, кому вцілости має припасти жертва та сами собі починають вимотувати внутренности. З цього нераз може скористати загрожений нарід і бодай до якогось часу вдержувати свою самостійність. Без власної сили ні один нарід на довшу мету не охорониться від напасти. Таке було впродовж довгого часу з Китаєм, таке було з українським народом.

Ми є свідками, як нині між Советами і Польщею ведеться сварка за те, кому по війні мають припасти західньо-українські землі? Формально між Советами і Польщею існує союз. Польська армія бореться разом з советською проти третього наїзника, який загрожує всім. Але водночас, не звертаючи уваги на союз, Совети і Польща скрегочуть до себе взаїмно зубами. Ніби Сталін згодився на відродження давньої великої Польщі і заявив, що Польща мусить бути „сильна". Але він не сказав виразно, в чім, на його думку, та сила заключається? Польський премієр Сікорскі, щоб часом не допитатись до прикрих речей, без додаткових запитів прийшов до такого власного заключення, що Сталін згодився на віддання Польщі західньо-українських земель. Справа якийсь час була впорядку, хоч деякі польські ґазети настоювали, щоб від Сталіна добитись виразного становища в справі тих західньо-українських земель.

Тепер вилазить шило з мішка. Повернувший недавно до Лондону британський амбасадор до Москви, сер Стафорд Крипс, який, як відомо, є майже комуністичних поглядів і через те дуже симпатизує з Советами, заявив, що Польща, по першій світовій війні, як лиш дістала самостійність, відразу напала на Совети і вирвала в них більший кусок землі. Совети по цій війні, говорив Стафорд Крипс, мусять бути вповні забезпечені від чергового нападу. А вони будуть почуватись забезпеченими лише тоді, коли на заході дістануть такі границі, які вони мали в червні 1941 р., себто коли дістануть всі західньо-українські землі по ріку Сян.

Польська преса, включаючи ту, що є в Америці, підняла з тої причини страшний вереск. Вона запевняє, (в імя демократії), що ті землі є польські і вони мусять назад повернутись до Польщі. „Нє дами зємі сконд наш руд", кричать на всі заставки польські „демократи" і скаржаться, що це буде для них страшна кривда, колиб „східні креси" не увійшли в склад будучої польської держави. Той плач поляків такий великий, що вони готові звернутись до українців з запитом, в чиїх зубах ті хотілиб провести останні хвилини свойого життя?

Але український нарід, як це нам добре відомо, дуже скептично дивиться на ту цілу справу. Він має таке фільософічне переконання, що це лише для мясоїдів робить величезну ріжницю, чи дана жертва знаходиться в зубах наприклад медведя, тигра, чи гієни. Для самої жертви це не робить ріжниці. Зате для самої жертви величезну ріжницю зробить те, коли вона взагалі не попаде в зуби ніякого звіра, а оставатиме живою і здоровою.

Совети і. Польща можуть далі скреготати зубами і далі себе гризти. Це для українського народу дуже вигідна ситуація. Правда, українці все мусять мати на увазі, що народи-хижаки, як і хижі звірята, можуть початково жертись між собою за жертву; але побачивши, що жертва їм видирається з зубів, вони нераз забувають про себе і кидаються до жертви. Таке вже нераз було з Україною і таке може знов повторитись.

Тому Україна повинна впершу чергу сама бути сильною й не забувати ні на хвилю, що в теперішню пору їй на карку сидить німецький тигр, якого за всяку ціну треба зо себе скинути. Того тигра сіпає московський медвідь. Польський дикий кіт хоч тяжко зранений, далі облизує зуби, дивлячись на мясо України. Та над ними усіма видніють інші потуги, з природи миролюбні і хоч величезної сили, проте веґетаріянці. Для останніх в теперішню пору тигр являється найбільшою небезпекою і вони рішені за всяку ціну його знищити, використовуючи в тій цили і силу медведя. Україна мусить на них опертись, даючи водночас докази, що в боротьбі з тигром вона теж поклала немалі заслуги.

Иосиф Томас.

НА ОСТРОВІ БАЛІ

Назву цього острова почув я вперше на Джаві. Говорили, що то найгарніша частина Голяндської Індії, острів дивних святинь і старої культури, поперетинаний вульканами та джунґлями, рижовими полями й кавовими плянтаціями, острів, на якому живуть мужчини й жінки дивної краски.

У Вельтевредіні, що є продовженням Батавії, у виставовім вікні китайського фотографа побачив я перший краєвид із острова: два високі пільони творили ворота святині, яка не мала крівлі, а на подвірі було видно високу вежу із сімома дажками, один на однім, як це буває й на японських пагодах. Пільони були вкриті дрібними орнаментами, а в їх стіп стояли витесані з каменя демони, огидливі з вигляду, що видно охороняли осідок богів перед злими духами.

У воротах стояла гарна дівчина смаглявої краски, одною рукою підперлася в боці, другою об пільон. Її одинокою одіжю був пестрий саронґ, обвинений навкола бедер, а спадав по коліна, а її одинокою прикрасою були білі цвіти, застромлені у пишне буйне волосся. В її невимушеній поставі було стільки природної привабливости, в її трохи цікавих а трохи боязких очах стільки чару, що той образ немало збільшив моє зацікавлення островом, який був мені досі невідомий.

Коли ця гарна дівчина є типом тамошніх жінок, а ті кокосові пальми й червоні цвіти гібісків, що росли довкола святині, є справді взірцем тропікальної природи острова, то не булоб сумніву, що Балі перевищує все, що я бачив на Суматрі та Джаві. Голяндці називають Балі **райським островом.** Воно заслугує на таку назву, як я пізніше переконався, тому що має такі мальовничі гори й долини, тому що врожайна земля приносить такі багацтва, тому, що там чудовий клімат, який знає лише літо, та тому, що живуть там гарні й вродливі жінки. А в порівнанні з біблійним раєм має цю добру прикмету, що вужі, яких там є чимало, не піддають його Евам пустої думки, бо на всьому острові нема думок, які могли би причинитися до несподіваного гріху цікавих туристів. Лише одна річ може вигнати нас із того тропікального раю: висихаючий гаманець, бо тут платиться голяндським золотом, а їзда автом висушує гаманець більше ніж тропікальне сонце.

Заки ще голяндський корабель „Ван Лянсберґе" причалив до острова, я знав дещо бодай з його минувшини, полишаючи сучасне власному пізнанню.

Первісні мешканці острова Балі належали до полінезійськоз раси, а змішалися около 15. століття з індійцями. Індійці втекли сюди з Джави, щоби рятуватися перед перевагою могамеданців. Із тієї мішанини повстала релігія, найближча до індійського браманізму. Має подібних богів, касти та звичаї, одначе є в ній теж досить натуралізму, який походить із постійних взаємин із вульканічною природою та зі здоровішого розуміння життя, ніж це є в Індії.

Голяндці зацікавилися були Балі вже з кінцем 16-го століття, одначе тоді їх завойовницькі пляни були безуспішні, не пощастило їм теж багато більше й у 1804. році, коли систематично стали завойовувати острів, а тревало це більше ніж сто літ, аж до 1906. року, заки стали його володарями.

У 1866. році прийшов там перший місіонар і за шістнацять літ невсипущої праці **вдалося йому перетягнути на свою віру одинокого туземця.** Колиж той новий християнин довідався, що земляки виключили його із свого середовища за те, що покинув віру предків, намовив двох туземців, щоби вбили місіонаря. Та й самого його небаром стрінула такасама доля.

Що не вдалося голяндських воякам ані християнським місіонарям, а саме знищити оригінальну красу острова, це в недовгій будуччині зробили туристи. Після війни хтось приніс із Балі гарні фотоґрафії і з того часу стали ним цікавитися чужинці. Їх шкідний вплив досі незначний, тому що попросту нема вигоди й мешкань, бо рівночасно не може на острові подорожувати більше ніж 15 до 20 людей; інші не мали би де спати.

Як корабель наближався, острів подобав із далека величезній китиці зелених і синіх цвітів. Уся глибина краю перерізувана високими пасмами гір. Їх збічча покриті буйною ростнею: вдолі над морем ростуть кокосові пальми, евкаліпти, банани, манґо, вище ростуть акації, лаври, деревисті капрадіни, що доходять до пятнацять метрів висоти. Всі ті дерева творять ліси, досі лише почасти прослідженi. Нагі верхи гір мають синяву краску неба, а між ними видніють кратери кількох вульканів.

Лише східна частина є замешкана й доступна, а на заході є джунґлі, в яких царює тигр.

Коли я в пристані Белєленґу вийшов на беріг, а аґент корабельного товариства посадив мене до авта, яким десять днів їздитиму по острові, здавалося мені, начеб я пустився на невідомі пригоди, бо я нічого не знав про життя на острові. Про вигоду для мене мали дбати шофер, буґінеський туземець із Целєбесу та китайський провідник, який говорив по анґлійськи. Були то услужливі люди, які старалися показати мені все, що було цікавого на острові.

За хвилину після відїзду з пристані були ми в головному селі Сінґараджа. Похоже воно на величезний сад пальм ріжного роду, бананів, бамбусів і цвітучих кущів, між якими порозкидані деревляні хати. Вулицями ходили люди смаглявої краски в короткім саронзі, овиненім довкола бедер, з голою головою й босі. Попри вулиці були китайські крамнички. Китайці, як у всіх тропікальних країнах, мають тут у своїх руках усяку торговлю — та зарібки з недосвідчених туземців, які лише віддаються радостям життям.

За селом дорога вела серед тропікальної природи між синім морем і лісистими горами. Всюди росли кокосові пальми, а на великих просторах були рижові поля, що зеленілися свіжими билами. Серед піль стояли вівтарі, деревляні станки, з вистромом, покритим крівлею. На вівтарі стояли останки страв і цвітів, зложених у жертву богам. Також тут палять пахучі прутики, щоби охороняли поля перед злими духами.

Ми доїхали до малої оселі Санґсіту, перед якою є велика святиня (пура), присвячена богові рижових піль Беджі. Два високі пільони творили входові ворота. На воротах було повнісько дрібних різьб і малюнків. По обох боках входу стояли огидливі статуї демонів. По кількох сходах увіходиться до других, нижчих воріт, також дуже прикрашених, а за ними були сходи, на яких жінки клали жертви богам. Обіч були два малі павільони, покриті крівлями, одначе без стін. Зрештою святи-

(Докінчення на стор. 4.)

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПРИЗНАННЯ.

Нюйорський щоденник „Геральд Трибюн" подав оноді передовицю з нагоди 70-тих народин американського журналіста Освалда Гарисона Виларда. Як каже часопис, це особисте свято відсвяткували співробітники ювилята та його ріжні приятелі, яких він певно має багато, бо він працював у журналістиці 50 літ і за цей весь час брав живу участь у публичному житті.

Стаття „Ню Йорк Геральд Трибюна" видимо не походить від співробітників ні приятелів Виларда. З неї зовсім виразно видно, що „Геральд Трибюн" хоче говорити не як приятель Виларда, але як його противник. „Ми часто з ним не годилися", каже газета.

Всеж таки „Геральд Трибюн" важає, що Вилард заслугує на признання. Вилард через пятьдесять літ пробував формувати американську публичну опінію. Він був щасливий лише тоді, як з кимсь боровся. Він мав у собі щось з хрестоноських лицарів, які пішли на смерть, аби добути для християн назад Св. Землю. Він подавав свої думки з певною силою й зручністю. За це йому належиться вдяка. „Трибюн" закінчує статтю: „Ми щасливі, що до побажань у його річницю можемо додати своє поздоровлення й бажання йому пожити ще багато років сильної незгоди".

МОВЧКИ ПОЗА ПРИЗНАННЯМ.

Це все може нашому чоловікові видатися або брехнею або скінченою глупотою. У нас просто ніколи не признається заслуги противникові. Навіть, коли події покажуть, що він мав слушність, цього йому ніколи не признається. У таких випадках, щоб дозволити своїм людям забути, що противник має слушність, видумається проти нього нові закиди й починається проти нього нову нагінку. Коли не можна добити його явними виступами, починається шальну кампанію тихих підшептів, сплетень. Як цього не стає, то організується проти нього хуліганські випади.

Через те в нас зовсім ніхто не зрозумів би, якби можна писати передовицю на признання для людини, з котрим ми не погоджуємося. Не можемо цього зрозуміти, бо в таких справах ми займаємо становище, наскрізь протилежне до того, яке займають демократичні громадянства.

Наставлення американського громадянства наприклад можна доглянути зпоза писання „Ню Йорк Геральд Трибюну". Правда, „Геральд Трибюн" мала певні погляди й пробувала їх поширити серед американського громадянства, а Вилард мав інакші погляди й до них пробував навертати американську публичну опінію, одначе з того ще „Трибюн" не робить висновку, що Вилард є злочинець, або нечесний чоловік, якого треба безпощадно поборювати. „Трибюн" навіть відноситься з вдячністю до Виларда, що в усіх тих важних справах, у яких „Трибюн" забирала слова, Вилард теж забирав слово і підносив інакші думки, звертав увагу на інші сторони тих самих справ. Такою своєї діяльністю Вилард причинявся до того, що американська опінія ставала глибша, правдивіша, розумніша.

Поза цим наставленням знову є припущення, що ніхто в світі всіх розумів не поїв, що в людській думці ніякої непомильности нема, що кожний може помилятися. З ним є получене признання не для людей, що притакують юрбі або власть маючим, а признання для тих, що в кожну справу розглядають глибоко, без огляду на те, як на неї дивляться ті, що дивляться на все певними привичними способами, або як на них дивиться юрба.

„ДИСИДЕНТ".

„Геральд Трибюн" дає Вилардові титул „диссентера". Це слово означає людину, що не годиться. Властиво, кожна людина з кимось не годиться, отже це пояснення ще нічого не каже. Отже цею назвою обкидали колись людей, що не годилися зо загальною в краю религією. Звичайно цієї назви вживали католики на означення протестантів. У Польщі наприклад на означення протестантів так і вживано слова „дисидент", що означає зовсім те саме що „диссентер".

Яке відмінне наше наставлення, можемо собі уявити тепер, колиб так нам хтось сказав: „А тепер піднесім чарку та випиймо на здоровля того, що з нами не годиться!" Наприклад, якби так на бенкеті одновірців одної церкви, хтось підняв многоліттів для людей іншої церкви...

„НАШЕ СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ БРАВДЕРА".

Чи не кажуть американцям щось подібне, коли пару тисяч провідників американських робітничих юній минулого тижня закупили великі місця в великих американських щоденниках і журналах на те, аби заставити публичну опінію заявитися за звільненням з вязниці Ерла Бравдера, відомого американського комуніста, засудженого за пашпортові зловживання.

Кажуть підписані юнійні провідники, що звільнення з вязниці треба для кращого ведення війни проти Гітлера, бо мовляв ця боротьба вимагає єдности, а держання Бравдера далі в вязниці розярює американську політичну боротьбу.

Подавши такі аргументи, юнійні провідники кажуть: „Ми не думаємо, що політичні погляди Бравдера мають вагу для цеї справи. Як ми дозволимо, щоби політика впливала на наш осуд справи Бравдера, то ми погодимося на політичне переслідування, а це є не-американське наставлення".

Відозва юнійних урядників ставить американську публичну опінію на роздорожу. Американська опінія йшла в таких справах утертою дорогою, яка зрештою йшла рівнобіжно з дорогами французької опінії до упадку Франції. Тепер „дві тисячі юнійних урядників" хоче, аби президент дарував кару Бравдерові, не оглядаючися на політичні переконання засудженого.

СТАНОВИЩЕ ЖУРНАЛУ.

Якраз рік тому журнал „Америкен Меркурі" помістив був статтю відомого журналіста Джана Т. Флина під наголовком: **Coming: A Totolitarian America.** Як показується з наголовку, автор хоче доказати, що в Америці наклювується тоталітаризм. Не видно зо заголовку того, що показується доперва при читанні статті, що головним чинником, який пре до тоталітаризму, є буцімто теперішній американський федеральний уряд.

У тому самому числі редакція журналу написала: „Хоча „Америкен Меркюрі" не погоджується з великою частиною того, що пише Флин у своїй статті, все таки ми радо містимо її як здібну і чесну заяву становища, котре поділяє багато американців".

Журнал з думкою Флина не годився, але йому не заборонив її висказати.

Тиждень Війни

(Виготовлено Бюром Урядових Звітів, перекладено та розповсюджено Загальною Радою Американської Єдности).

Рада Воєнної Продукції каже, що брак деяких матеріялів та людської сили обмежує повну продукцію. Рада подає, що хоч продукція літаків вже передила розклад, вона була би успішнішою, якби було більше матеріялу. Нелсон заявив, що він не „визнав можливости", щоб якась стадія продукційної програми не змогла досягнути призначених президентом завдань.

Щоб прискорити продукцію, Нелсон наказав, аби всі контракти воєнного постачання робилися на підставі переговорів. Контракти будуть приділені тим фірмам, які потребуватимуть найменшу кількість нового знаряддя для виконання замовлень.

Рада подає, що воєнні видатки протягом лютого досягли майже 100 міліонів денно, на 18 відсотків більше ніж у січні. Виплати та чеки департаменту скарбу на воєнні цілі загально виносять $2,330 міліонів місячно. Рада подає, що масова продукція тенків, які потребують більшої кількости литої сталі, та спідних частин кораблів вже почалася. Заводи, що виробляли минулого року литу сталь для автомобілів, тепер переведені на виробництво корабельної зброї. Бюро Морського Зброєння подає, що його контрактові зобовязання зросли на 49 відсотків в два місяці по Перл Гарбор.

Пайкування.

Адміністратор цін Гендерсон доносить, що гумові потреби Обєднаних Держав не дозволять видавання ніякої гуми на нові опони, або на направу старих для неконче потрібних пасажирських авт. Він казав, що тепер нема досить гуми для втримання рівня військової продукції та необхідних цивільних потреб. Рада Воєнної Продукції повідомляє, що фабриканти спортового знаряддя, роблячи спроби зі старою гумою, виробили тенісові мячі та працюють над виробленням мячів для „бейзбол". Цукровий Відділ Ради В. П. почав дослідження запасів цукру по всіх країнах, крім „осі", щоби винайти всі можливі запаси цукру, доступні для Обєднаних Держав.

Рада В. П. спинила всю продаж і доставу нових та вживаних машин до писання. Нелсон уповноважнив Бюро Адміністрації Цін видавати за дозволом ті машини, як в гуртовім так і в дрібнім продажі. Координатор палива Ікес казав, що правдоподібно буде заведене пайкування газоліни.

Цивільна Оборона.

Президент уповажнив Бюро Цивільної Оборони (ОСД) робити замовлення на робітниче знаряддя цивільної оборони та медичні запаси. Директор ОСД Лендис домагається від цивільних урядовців, аби не зверталися до головної кватири ОСД за знаряддям, бо розпреділення його буде основане на системі першенства, встановленого департаментами війни та фльоти. Першенство буде встановлено на основі правдоподібности атак та важливости воєнної продукції фабричних закладів в місцевості.

Палата послів ухвалила та відіслала на конференцію законопроект про уділення Корпорації Воєнного Відшкодовання фонду в сумі одного біліона долярів на асекурування маєтків в Злучених Державах проти ушкоджень ворожими атаками. Директор Лендис казав, що районові затемнення плянуються пізніше на весну та що пробне затемнення в Новій Англії буде переведене правдоподібно цього місяця. Він оголосив плян, як 3,600 осіб з Ветеранів Чужинецьких війн будуть співпрацювати з місцевими радами оборони в цивільній мобілізації.

Воєнний Фронт.

Малі повітряні частини генерала МекАртура затопили більше як на 30,000 тон японських кораблів в Затоці Сюбік, що спричинило ворогові втрату тисячів вояків. Силами Злучених Держав в операціях на захід від Островів Гілберт знищено 16 японських бомбовиків з ескадри, що мала їх 18. Підводні човни Злучених Держав на Далекому Сході сторпедували додатково 10 ворожих кораблів. Ворожі підводні човни на Атлянтику затопили нищителя „Джекоб Джонс", один корабель для перевозу руди та два вантажні кораблі. Генерала Вейвела звільнено з командування збройними силами Обєднаних Держав у Східній Індії та призначено головнокомандуючим Індії.

Воєнні Податки.

Секретар скарбництва Моргентав зажадав від конгресу збільшення цьогорічного федерального прибутку щонайменше на 7,600 міліонів, щоб досягнути суми 27 біліонів долярів, встановленої президентом в його буджетовій заяві. Моргентав радить подвоїти прибутковий податок з прибутків, нижчих до $10,000, щоб зібрати 3,200 міліонів долярів. Також радить збільшення на 3 біліони долярів корпораційних податків та 1,340 міліонів товарових податків. Він казав аби межа державного боргу була піднесена з 65 до 125 біліонів долярів.

Поступ в Армії.

Президент підписав закон про пяту додаткову воєнну асигнацію на 32 біліони долярів, з них 23 біліони для армії. Конгрес закінчив справу збільшення платні воякам та старшинам, які служать за межами континенту Злучених Держав. Сенат затвердив законопроект про уділення призначеним старшинам 150 долярів на одяг та заосмотрення. Секретар Стимсон оголосив формування Семої Панцирної Дивізії в 10,000 вояків в Кемп Полк, Ла. Він казав, що сульфаніламід є тепер звичайним заосмотренням для всіх частин Злучених Держав в бойових районах, тому що його було визнано особливо успішним в лікуванні черевних ран в Перл Гарбор.

Департамент війни припускає, що є призивно один міліон рекрутів реєстрованих ІІІ-А, з яких 150,000 можуть бути старшинами, згідно з пляном чотиро-місячного вишколу в полевих частинах, а потім щонайменше два місяці в старшинських школах. Департамент заявив, що після льосовання в дні 17. березня реєстранти будуть поділені в дві групи — одну нову та другу з попередніх реєстрантів. Місцеві комісії будуть встановлювати пропорцію поміж двома групами при покликанні до служби. Відпустки для полагодження цивільних справ у випадках, коли негайне покликання спричинює несподівані трудноші, буде видавати армія, а не місцеві комісії.

Летунство.

Адміністрація Цивільного Летунства подає, що вона провадить курси для більше як 100,000 летунів з 1939. року за оплатою пересічно в $600. Подає також, що провадить для багатьох тисяч повторні курси інструкторів за $250 кожний. Бюро Освіти каже, що друга серія з 500,000 моделів літаків, що виробляються американськими шкільними дітьми для війська, фльоти та для персоналу цивільної оборони, буде вислана місцевим директорам коло 20. березня.

Першенство й розпреділення.

Рада В. П. наказала спинити виробництво радіових апаратів і фонографів для цивільного вживання після 22. квітня 1942. Ця індустрія буде виробляти знаряддя для Сигнальних Корпусів та інші воєнні предмети. Рада обмежила введення телефонів по домах та підприємствам, щоб заощадити важні матеріяли. Також наказала виробляти після 1. квітня більшість жіночих панчіх з „рейон" замісць з шовку та „найлан". Майже цілий виріб грубого бавовняного полотна та тікового дерева було призначено на воєнні потреби.

Адміністратор цін Гендерсон повідомив стейтові та місцеві уряди в 20 оборонних районах в 13 стейтах, щоб знизили підскочивші оплати за помешкання протягом 60 днів, інакше він встановить сталі ренти. Він казав, що плянує подібну акцію в справі оплат помешкання в інших 100 районах. Гендерсон радить споживачам не купувати гумові вироби, які цим є надмірно високі, бо за більшість гумових виробів, зроблених місяці тому, нема „підстави рахувати більше, ніж перед Перл Гарбор".

Праця

Президент зажадав від Конгресу уділення 100 міліонів долярів для Даблю Пі Ей на допомогу громадам, зачеплених переміщенням на воєнну індустрію та на підготовку робітників.

(„Тиждень Війни" підсумовує інформації, взяті з урядових джерел про важні події тижня до вечера 9. березня).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Адреса Українського Музею в Стемфорд, Конн., була подана помилково в „Свободі" з 7. березня. Має бути:

UKRAINIAN MUSEUM,
Stamford, Conn.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

ПОЛЕ БОЇВ МІЖ ЯПОНЦЯМИ Й ОБЄДНАНИМИ ДЕРЖАВАМИ.— Карта показує острови на північ від Австралії, на котрі тепер наїздить Японія з ціллю підготови нападу на саму Австралію.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

OPERA OF 'MAZEPPA' IS PLEASING IN SPOTS

By Herbert Elwell

One of the least known of Tschaikowsky's not very well known operas, "Mazeppa," had its first Cleveland performance at Public Music Hall yesterday afternoon. The performance was undertaken by a group which pleases to call itself Musical Artists of America, Inc., from New York. No mention was made of any local auspices, but it is known that the chorus, the ballet and the 24-piece orchestra were recruited here. The director of the company is Dimitri Chutro, the conductor Michael Feveisky.

From New York came the principals, numbering a few good voices, and some colorful Russian costumes and scenery. The work is supposed to have been presented in a Ukrainian translation, though I am told some of the singing was in the original Russian. There were probably few in the sparsely filled house who could tell the difference. The opera, based on a poem by Pushkin, concerns the attempt of Ivan Mazeppa to free the Ukraine from the Russia of Peter the Great by an alliance with Charles XII of Sweden. Most of it centers in the attempted betrayal of his plans by his prime minister, Kotchubey.

The music, befitting the character of the piece, has strong national traits and epic grandeur that could only be caught sight of through a maze of uncertainty in the execution of the chorus and orchestra. It has strong moments, and some of it is pleasantly tuneful. But it is doubtful whether this belated and inadequate presentation can win many new friends for the work.

The best of it was in the singing of George Dubrovsky, who has a fine baritone and was perfectly at home in the part of Mazeppa. David Tulchinoff showed a good command of the part of Kotchubey. Also, although too melodramatic, Arsen Tarpoff did some laudable singing in the tenor role of Andrey. Nadia Ray had a pleasing soprano under good control in the part of Motria. Other principals were Natalia Ukrainska, Leonid Troitsky, and Antin Ardatov. Obviously there are talent and experience in the group. They were ill advised to expect local talent to collaborate satisfactorily without sufficient rehearsing, and their conductor should have more authority and clarity in his beat.

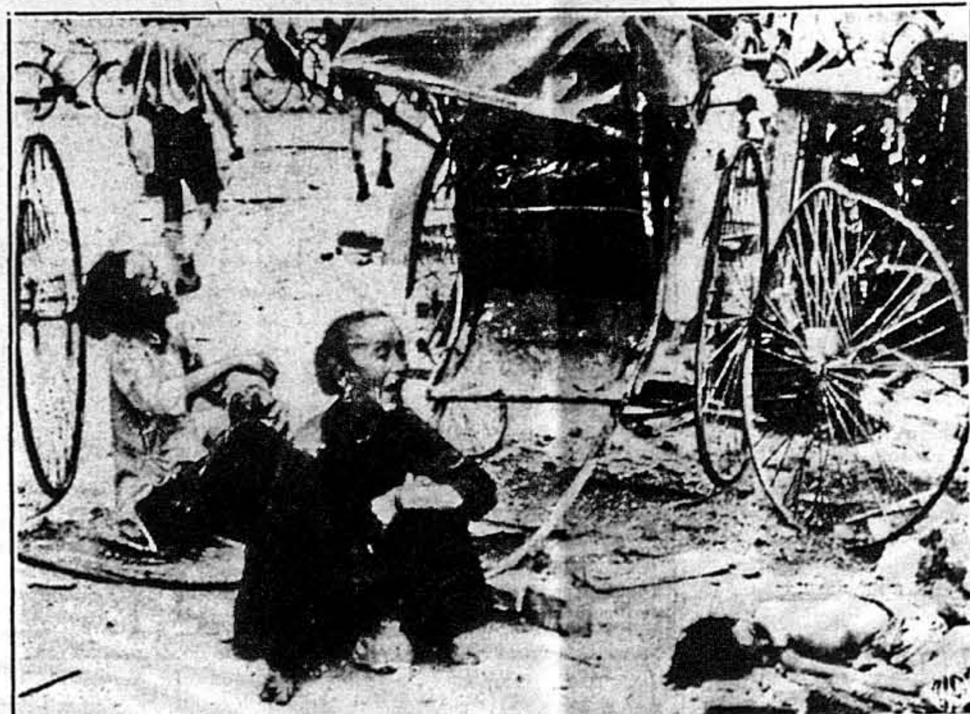
(Cleveland Plain Dealer, March 9, 1942)

АРЕШТОВАНО ДВОХ НІМЕЦЬКИХ ШПИГУНІВ

НЮ ЙОРК. — Федеральні агенти ФБІ арештували двох німецьких шпигунів, які пересилали до Німеччини інформації про стан американської армії та фльоти. Перший з них це Петер Франц Еріх Донай, тепер у військовій службі у Форт Джей на Говернор Айлендс, а другий це Ричард Фридріх Френдт, б. член німецької воєнної фльоти. Обидва вони признались, що від 30. жовтня 1940 р. до 31. грудня 1941 р. збирали та пересилали до Німеччини ріжні військові та морські інформації. Тому, що тепер є війна, то обидвом їм грозить кара смерти за шпіонажу в користь ворога Америки.

Стара щітка до зубів і паста до зубів чудово вичистять повалину біжутерію. Належить витерти нею бруд, а опісля сполокати в гарячій воді та добре висушити.

ВОЄННА ТРАГЕДІЯ.—Маляйка-мати плаче коло тіла свого сина, вбитого японцями підчас нападу на Сигапор. В такі хвилі вона мало цікавиться тим, чи над містом будуть панувати білі чи жовті пани.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

З діяльности 22. відділу С.У.А.

Український Жіночий Демократичний Клюб, відділ 22. Союзу Українок Америки, відбув свої річні збори дня 8. бе-березня. Здається, що троха запізно, але була причина, бо при кінці року влаштували представлення, а з початку цього року бенкет в честь ієсемблемена Марцеля Е. Вагнера, получений з 10-літним ювилеєм існування нашого клюбу.

На згадані вище збори зійшлася більша половина членок, а маємо їх 65. Председателька, п. А. Вагнер, отворила збори та привитала членок, і по прочитанню протоколу поведено дискусію над свяченим.

Пані Вагнер сказала, що о. В. Лотович віднісся до нашого клюбу, щоби помогти цього року приладити свячене, на що всі згодились.

Потім обговорено справу А. Ч. Хреста, себто, що в нашім місті вже засновано українську групу з нашого активного жіноцтва. На чолі цеї групи стоїть як председник о. В. Лотович, а заступниці є: п. А. Вагнер і п. М. Трусевич.

Другі збори щодо цього **відбудуться дня 22. березня.**

Проситься все наше жіноцтво **прибути** і зарепрезентувати **нашу** групу якнайкраще. **Буде** присутна представниця **Амер. Чер. Хреста**, котра призначить працю нашій групі.

Таки зараз записалось поважне **число** членок до праці, себто **до** шиття, до роблення **сведрів** і такого іншого.

Також ухвалено 10 долярів **на А. Ч.** Хрест, а 10 долярів **на започаткування** самостійної **преси СУА**. Рішено закупити **два** примірники „Історії України" **проф.** Грушевського, в англійській мові, щоб їх передати до двох найбільших американських бібліотек в нашім місті. Нехай усі читають про нашу минувшину. Ми теж тої думки, що кожний свідомий українець, повинен мати в своїй хаті „Історію України", щоб ми самі і наші діти її добре пізнали, а також розповсюднювали поміж іншими. Як американці пізнають нашу історію України, тоді напевно буде нам лекше номогти українському народови вибитись з неволі. При кінці п. Вагнер ще сказала пару гарних слів у справі рекордовання українськоі пісні, котрою занявся комітет під проводом нашого славного дириґента, проф. А. Кошиця. Членки зрозуміли ту справу, бо записалось на цих зборах пару членок, що зложили $40.00. Зложили по $10: п. П. Перхун, п. Кулич, п. Фриц і п. Вагнер і замовлення зложать на других зборах.

Настав вибір уряду. Вибрано п-і Марків до перепровадження зборів, секретарювала п-і Микитка.

Урядниччки здали свої звіти за цілий рік, з чого членки були вдоволені, даючи їм вотум довіря, та ще подякували за працю рясними оплесками.

На рік 1942. вибрано такий уряд: пані А. Вагнер, председниця; п. К. Барна, заст. председниці; п. С. Микитка, секретарка, п. М. Самоїл, заст. секр.; п. М. Фриц, касієрка; до контрольної комісії ввійшли: п. К. Гладка, п. Е. Хитрин, п. А. Шимон. До гостинного комітету: п. Барна, п. Заканич, п. Перхун, п. Цан, п. Клапко.

По успішних нарадах збори закінчено смачною перекуською, котру приготовили наші членкиці.

Соня Микитка, писарка.

Попукані уста смаруємо чистою веселиною, головно, як виходимо на морозний вівер.

ЙОНГСТАВН, О.

Свято О. Басарабової.

Дня 8. лютого ц. р. відбулось в нас свято в честь Ольги Басараб. Зараз по Службі Божій о. П. Понятишин відправив в церкві св. Тройці панахиду. В год. 3 по пол. розпочався святочний концерт, який відкрила пані М. Періг. Хор Боян під проводом п. А. Когута відспівав український і американський гимни, та „Слава Україні". Вступне слово в глибоким патріотичнім дусі вигодосив о. П. Понятишин. Хор „Боян" на черзі виконав ряд українських пісень. Сольо-спів виконала маленька Анна Дідовська. Дует — дівчата Ольга Васько і Анна Дідовська. Головний реферат виголосила панна Марія Бойко з Клівленд. Сольо-спів — Ольга Васько. Панна Бойко виконала сольо декілька українських пісень, за що одержала рясні оплески.

Слово до збірки виголосила пані Марія Періг. Збіркою занялись: М. Бурий, М. Кремінь, А. Сиктор, Й. Стахура. Зложили по $1: Марія Кремінь, І. Кравець, А. Когут, Т. Періг, Марія Бойко, Марія Стахура, Йосифина Стахура, пані Яростовська; по 50 ц.: Анастазія Циктор, П. Галущ, Марія Марунчак, о. Понятишин, Анастазія Набережна, М. Махуш, І. Лисак, Анна Мороско, А. Бурий, Варвара Дубас; по 25 ц.: Марія Васько, пані Білик, П. Сихар, П. Ліщак, В. Павлик, Анна Глущишин, П. Сихар, Анастазія Глущишин, Т. Додовкевич, Марія Масирич, І. Маркевич, Розалія Маркевич, І. Панько, П. Крушельницький. Збірка зо свята принесла $25, які вислано на Американський Черговий Хрест.

Далі хор знов відспівав декілька пісень, а після кінцевого слова пані М. Періг, в якім вона подякувала приявним за участь в святі, хор закінчив свято українським національним гимном „Ще не вмерла Україна".

Йосифина Стахура.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106., відбудуться в неділю, 22. березня, в годині 12. вполудне зараз по Сл. Божій в гали церковній, Оклей і Райс ул. Проситься всіх членів і членкиць прибути на ті збори. Маємо важні справи до полагодження. Рівнож повідомляємо членів, що уряд відділу вже отримав U.S.A. Дефенз Бонди на суму $1,000, а на тих зборах ми маємо і мусимо ухвалити якусь суму на Американський Червоний Хрест, так тоді будемо льояльними громадянами Америки на землі Вашингтона. Тож просимо всіх членів і членкиць на ті збори. — В. Любас, пр.; В. Єднак, кас.; Г. Дацьків, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — **Квартальні** збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., відбудуться в неділю, 22. березня, в год. 5. пополудні в церковній гали на Ґрінвіч Евні. Проситься всіх членів і членкиць, місцевих і позамісцевих, прийти точно на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Також пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглі місячні вкладки, бо в противнім разі поступиться після статута! — Василь Карий, предсідник; Василь Блащук, кас.; Ілько Михайлишин, секр.

НЮ БРІТЕН, КОНН. — Квартальний мітинг Бр. св. Петра і Павла від. 254., відбудуться в пятницю 20. березня, в год. 7:30. ввечір в Гали Церковній. Проситься, щоби кожний член явився на тім мітінгу. Є важні справи до полагодження. Напоминається тих, що довгують, і тих, що спізняються з плаченням своїх вкладок, що мають платити кожного місяця або занести свою вкладку до котрогонебудь урядника найдальше до 25. Просимо собі то добре запамятати, що відділ більше за жадного члена не буде засилати розмету чи вкладок, бо в касі грошей нема. — За уряд: Антоній Котик, предс.; Михайло Вовк, кас.; Юрій Зень, секр. р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні квартальні збори Тов. ім. Івана Франка, відділ 83., відбудуться в неділю, 22. березня в годині 1. пополудні в домі Товариства У. А. Горожан, 847 Норт Френклин. Проситься членів прибути на ці збори. Довгуючих членів, проситься прибути та вирівнати свої вкладки. —С. С. Чорномаз.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в неділю, 22. березня в церковній гали, 127 Парк улиця, зараз по закінченню Богослуження. Проситься усіх членів заплатити свої вкладки, головно тим, котрі задовжилися з попередних місяців. В противнім разі будуть наражені на суспенду. — М. Самбора, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться 22. березня, в 2. год. в галі церковній, 47 Гови Ев. Упоминається членів, щоби приходили на збори численніше, а довгуючі, щоби прийшли і заплатили свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Сметана, предс.; В. Бродський, з. секр.

На Острові Балі

(Докінчення зі сторони 2-гої)

ня не мала ніякої крівлі. Богослуження на цілому острові відбуваються під голим небом.

Прийшли три молоді жінки, кожна зодягнена лише куснем матерії, обвиненим довкола тіла, а сягала від бедрів по коліна. На головах несли миски, зроблені з пальмової плетінки, а в мисках була рижова страва, банани та свіжі цвіти.

Поклали жертви на вівтарі богові й сіли на сходах. Сиділи довго, говорили між собою мало й тихцем. Колиж здогадувалися, що боги вже досить нанюхалися запаху страв, забрали миски назад на голову та верталися додому гордою ходою. Їх смагляві, нагі груди вискувалися до сонця наче кокосові горіхи. Лише зівялі цвіти лишилися на вівтарях а їх запах уносився кудись у повітря, де живуть добрі й лихі демони.

Я їхав далі поміж рожевими полями та купками пальм. Подекуди були рідко порозкидані хати з бамбусового лика, вкриті пальмовим листям, а довкола росли високі бананові дерева та корчі гібісків. По дорогах стояли жінки, по дві, по три, рідко самі, несли на головах коші страв або інших домашніх артикулів. Чоловіки мало працюють.

По дорозі відвідав я кілька святинь, які будовою дуже мало ріжнилися від пур в Санґісіті. Святині в північній части острова похожі дуже одна на одну, а на півдні, за горами є зовсім інакші. Біля групи хат були купелі. Гірська вода плила щось двацятьма рурами, запущеними в камінний мур, і творила водопади (шумки), в яких купалися голі мужчини й хлопці. Кілька кроків відсіля були подібні купелі для жінок. Жінки кричали, як наближався чужинець із фотографічним апаратом. Вода та сонце це підстава добробуту в тропікальних землях; дають людині все, чого потребує до життя.

Потім дорога завернула в глибину краю та йшла серпентинами (закрутами) в гори. Повітря змінилося, тепер було свіже, майже холодне. Глибоко підімною була долина повнісенька дуже буйної рістні та рижових піль, на яких вискувалася вода наче зеркальця. Понад дорогою знімалися гори, а на їх збочах простягалися знову рижові савани, що йшли ступнями понад себе, так, що вода стікала з одної на одну.

Перед заходом сонця доїхали ми до державного пасанґрагану (готелю) в Мендеті. Тут кінчалася моя мандрівка першого дня. „Рестгавз" мав дві части: в одній була кухня й мешкання управителя-туземця, в другій були чотири кімнати для гостей. Будинок був побудований на палях; кістяк (основа) була з бамбусових пнів, а стіни з бамбусових плетінок, із середини виліплені папером. Папір у багатьох місцях був подертий а плетінка така рідка, що хлопці-туземці розтягали її та заглядали мені у кімнату. Нічю свіжий вітрець, продував цілим будинком, охолоджував зіпріле тіло та сприяв ревматизмові, цьому загальному лихові всіх тропікальних країн.

Сонце заходило, а на західнім обрію проти кудин темнавих хмар, обрублених червоною краскою зарисовувались струнки пальми. В саді пахли розцвілі рожі, а в траві звеніли коники-стрибунці. З гір сходили туземці, головно жінки, що верталися з кавових плянтацій. Перекликувалися та співали, щасливі діти райської природи. На головах несли кощі повнісенькі кавового бобу. Його сушитимуть на сонці а потім лущити. Балійська кава має славу найліпшої в світі, та її так мало, що вона не всюди дістанеться закордон.

Вдолі під горою зарисовувалися крівлі хат між пальмами а високо над Мендетом знімалися гори. Ці гори відділюють цю гарну частину острова від західної, в якій живуть лише дикі звірі. Мендет лежить 2,000 стіп над морем. Ріжниться тим від побережа, що має свіже підсоння.

(З чеського переклав М. Н.).

УКРАЇНСЬКА ДІВЧИНА ВБИЛА НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛА

МОСКВА. — Совєтські кола подають, що якась українська дівчина кілька тижнів тому застрілила на вулиці Харкова німецького генерала Бравна. Дівчина вспіла втекти.

ПОШИРЮЮТЬ ЗАКОН ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ НА ЧОТИРИ НОВІ СТЕЙТИ

САН ФРАНЦІСКО (Каліфорнія). — Ґенерал Джан Л. Де Вит, командант західного оборонного округа, заявив, що закони, введені для чужинців ворожих держав в стейтах Каліфорнія, Вашингтон, Орегон і Аризона, поширюються також на стейти Монтана, Юта, Айдаго та Невада. Згідно з тим розпорядженням військові урядження, летунські майдани, ріжні фабрики, греблі, залізничі та звичайні мости й віядукти, і т. п. уважаються стратеґічними обектами, на які вступ чужинцям ворожих держав заборонений під загрозою кари.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В суботу, 7. березня 1942 р., помер у Толідо, Огайо, член Бр. св. О. Николая, від. 167. У. Н. Союзу,

АНТІН КРОХМАЛЬНИЙ.

Покійний походив з міста Поморяни, повіт Зборів, Галичина. Прожив 57 літ.

Похорон відбувся 11. березня з церкви св. Михаїла в Росфорд, Огайо, в котрім взяли участь члени Братства, кревні та знайомі.

Полишив в смутку дочку Анну Гринькевич в краю та жену Марію в Толідо.

Хай земля Вашингтона буде Йому легкою!

Іван Кульматицький, секр.-кас.

НА ДОРОЗІ ДО СИНГАПОР. — У лютих боях коло Сингапор австралійські артилеристи розбили ці японські повзи, що наближалися до міста Сингапор. Дерева звалено на дорогу, щоб задержувати інвазію. Коло розбитих повзів трупи японських вояків.

ТАРЗАН, ч. 525. Удар для Тома.

Заскочені криком і гамором на покладі, Тома і Зеля вийшли з паки, щоб поглянути, що навкруги них діється.

З острахом побачили вони, що між палядинцями та дикою ордою піратів йде завзятий бій.

Коли Том побачив Тарзана, його серце задрожало. Ось перед ним був його герой, що тепер боровся в рядах піратів.

Та що більше, здавалося, що Тарзан є в безнастанній небезпеці за своє життя з рук палядинців.